

Indledning

Velkommen til generalforsamling i det 92'tyvende år for foreningen Hyllested vandværk, og tak til alle der er dukket op. I aften udgør forsamlingen her: forbrugere med adkomst til de tilsluttede matrikler; vandværkets øverste myndighed. Det vi bestemmer os for her, er en stor del af retningspilen for det kommende vandværksår.

Først lidt historie

Boringen Hyllested Vandværk bruger i dag er fra 1978, dvs. den er nu 48 år gammel. Heldigvist fungerer den stadig godt - 7-9-13 !

Den "nye" boring blev opført til afløsning for den forrige boring, der holdt Hyllested forsynet frem til 1978. Den gamle boring blev sløjfet stort set samme dag som den nye blev etableret, og sat i kraft.

Forskellen på specielt Nitrat forekomsten var mærkbar: den sidste måling fra den gamle boring, dgu nr. 81.47, lød på 128 mg/l d. 7. juni 1978. Lettelsen må have været stor da resultatet fra den nye boring (dgu nr. 81.111) kom: 0,8 mg/l på en måling fra 7. august 1978. Siden den gang er der målt nitratforekomster på under 1 mg/l.

Så kunne man tro at træerne så vokser ind i himlen, men det gør de - som bekendt - ikke.

Ansvarer der påhviler

Det er Hyllested Vandværks ansvar at levere rent drikkevand til de tilsluttede forbrugere, både i forhold til Nitrat, men også i forhold til rester af sprøjtegifte, biologiske uønskede forekomster, PFAS og mange andre af de stoffer der i de senere år er kommet til listen af stoffer der skal testes for.

Det er også Hyllested Vandværks ansvar at levere vand uanset hvem forbrugerne er, og efter kommunens forespørgsel/forlangende.

Hertil, påhviler det også, at alle vandværker i Danmark, i en krisesituation, skal leve op til deres sektoransvar. Det vil sige, at vandværker ikke kan undskylde sig med forsyningsproblemer fra andre sektorer, som årsag til at vandet ikke kan sendes ud til forbugerne.

Nogen gang kan disse faktorer, kombineret, tage pippet fra de fleste af os, specielt i et valgår.

I år var ikke en undtagelse, tværtimod.

Året der gik

Her følger en gennemgang af vandværksåret 2025/2026.

Bestyrelsen

Efter sidste års generalforsamling, fortsatte bestyrelsen med samme besætning og samme sammensætning. Der har igen været livligt debat om stort og småt. Bestyrelsen har fungeret godt, på trods af forskelligheder. Der er blevet afholdt 7 bestyrelsesmøder.

Vandanalyser:

Den 18. marts 2025 blev der taget en A+B prøve, hvilket er den store vandprøve hvor Eurofins tester for mere end 120 stoffer, herunder 90+ miljøfremmede stoffer. Alle værdier har været målt under kravværdien, og der er ingen pesticidrester fundet. Det er tredje prøve, af den slags, der har været foretaget over en periode på seks år. De andre to har vist præcist samme billede.

Det er en stor fordel i vores nuværende arbejde, at vide, at vi har en boring der leverer godt med rent vand, og at der er god sandsynlighed for at det fortsætter i en rum tid endnu.

Ny boring

Vi er dog bekendt med problematikken med sulfatværdierne i boringen, som indikerer at der foregår nedbrydning af Nitrat i undergrunden, af et stof (JernSulfat) der ikke findes i uendelige mængder. Vi ved ikke hvor længe denne reduktionskapacitet eksisterer, og bl.a. derfor har vandværket hyret Tina Halkjær fra Envidan, til at udfærdige et notat om en mulig placering for en ny boring, som kan aflaste, eller måske endda helt udfase den nuværende.

Boringsnotatet fra Envidan blev leveret 3. april, og for at citere fra en central passage: *"Kortlægningen viser, at der lokalt ved Hyllested Vandværk er vurderet gode muligheder for indvinding fra det dybeste sandmagasin (Saale sand), adskilt fra det øvre sandlag (Tebbestrup sand) af lerlag. Desuden er kalken udpeget som indvindingsmagasin. Der er i størstedelen af området kun lidt eller ingen ler mellem Saale Sand og kalken. Det betyder at der ikke er en hydraulisk barriere mellem sandmagasinet og kalken og det der bestemmer vandkvalitetsforskelle nærmere, er dybden af boringen end beskyttende lerlag."*

Med andre ord er Envidans anbefaling at vi borer et nyt og dybere hul, for at kunne hente fra de dybereliggende og dermed bedre beskyttede grundvandsmagasiner. Boringen er sat til at skulle være i en linje vinkelret på de nuværende strømpile, og mere eller mindre "mod vest".

Vandværket har efterfølgende haft besøg af en brøndborer, som vil udfærdige et tilbud på baggrund af Envidans boringsnotat, samt den placering Hyllested Vandværk har valgt

ud fra yderligere konsultation med Envidan. Placeringen befinder sig indenfor knapt 200 meter mod Vest fra den nuværende boring.

Der hersker fortsat tvivl, efter at brøndboreren var på besigtigelse og stillede tvivlen, om det ville være en mulighed blot at lave en ny dybere boring på vandværkets grund. Den mulighed vil vandværket lade stå åben i første omgang. Hvis dét skulle vise sig at være muligt, er der store besparelser i omkostninger og forhindringer, sammenlignet med den udpegede placering knapt 200m fra den nuværende boring.

Første gang i nyere tid: Udmeldelse og afkobling af en forbruger

Syddjurs Spildevand, nu Aqua Djurs, havde ikke længere brug for deres tilslutning ved Busskuret på Kirkevænget, og havde derfor stillestående vand på deres grund. Det betød at Aqua Djurs var tvunget til enten at blive afkoblet efter regning, eller sørge for at vandet ikke stod stille i rørene.

Efter længere tids overvejelse bad Aqua Djurs om at få stikledningen helt afkoblet.

Det blev til en større detektiv opgave i sommers, som involverede indtil flere kortopslag, både digitalt og analogt, indtil flere prøvegravninger og en lettere frustreret entreprenør.

I sidste ende var det dog den oprindelige, nu pensionerede smed, der kunne huske hvor det var stikledningen var blevet koblet på i sin tid. Ét er et ledningskort at forstå..... noget andet er at grave i jorden. Men; nu har vi prøvet det med: at afkoble en forbrugers ledning. Så Hyllested Vandværket er i 2025 gået fra at have 100 tilkoblede forbrugere til at have 99.

Høringer

Der har i løbet af vandværksåret været to høringer hos Syddjurs Kommune, hvor Hyllested Vandværk har indsendt høringssvar.

Den første omhandlede ansøgning om grusvask som skulle foregå i råstofgraven ved Stormosvej. Her svarede vandværket Kommunen, at vandværket var betænkelig ved at det tynde lerlag på 2 meter i tykkelse, placeret ca. 4. meter under terræn, kunne risikere at blive gennembrudt. Der er dog en sikkerhed indbygget i undergrunden, hvis det uheldige skulle ske, da det egentligt virkningsfulde lerlag først kommer ti meter længere nede, og det har en tykkelse på omtrent tyve meter, og er placeret ovenpå det magasin/sandlag Hyllested vandværk siges at indvinde fra.

Den anden høring, vil være de fleste bekendt; den omhandler miljøgodkendelse af dyrehold på Stenledvej 5. Her har vandværket ytret bekymring om fortsat og evt. yderligere udledning af kvælstof på jordoverfladen, specielt når det tages i betragtning at det foregår i et udpeget nitratfølsomt område. Kommunen modtog høringssvaret d. 4. marts, og det kan læses i sin fulde længde på vandværkets hjemmeside. Der er ikke kommet andet retur, end et kvitteringssvar på det modtagne høringssvar.

I begge sammenhænge har vandværket modtaget information omkring baggrund for ansøgningerne fra ansøger, eftersom ansøger selv er en del af bestyrelsen. Ansøger har været erklæret inhabil, når det kommer til beslutninger omkring selve indholdet af høringssvarene.

Nødgenerator.

Henover sommeren har der som bekendt været forskellige hændelser omkring sikkerhed. Hvor myndighederne bl.a. har udtrykt bekymring for den forventede forsyningssikkerhed på el-nettet. Det blev aktualiseret af droneobservationer ved lufthavne og militære anlæg i løbet af sommeren, og der bredte sig en stemning omkring beredskab, som Hyllested Vandværk ikke turde sidde overhørig. Det resulterede, i efteråret, i en indkøbt generator, der nu står opmagasineret klar til at blive bragt i anvendelse ved at blive frem på en trailer. Generatoren vil blive bragt i anvendelse, hvis det uheldige skulle ske at strømmen udebliver i mere end to timer.

Det bliver nok den største, og eneste, udgift Hyllested Vandværk håber på aldrig kommer til at betale sig.

I forvejen var der installeret strømudtag på vandværket. Generatoren har været testet gennem stikket, og fundet til at være i orden. I den kommende tid skal der udfærdiges testplaner, så det med jævne mellemrum kan afprøves om udstyret fungerer, og at det vil kunne bringes i anvendelse indenfor en tilpas kort reaktionstid.

Udstyret burde være i stand til at hjælpe til med at forsyne Gravlev Vandværk også, omend det ikke er testet endnu.

BNBO (Boringsnære beskyttelsesområde)

Der skal inden maj måned 2026 genforhandles med lodsejerne af det udpegede BNBO område nedenfor, og nord for, Hyllested vandværks boring.

Vandværket har fremsendt nyt fem årigt aftaleudkast til forlængelse af den tidligere fem årige aftale. I det nye vandværksår vil det blive første opgave at få BNBO aftalen genbekræftet.

Der har af samme årsag hverken været sprøjtet eller gødet ovenpå det boringsnære beskyttelsesområde, nedenfor (og nord for) vandværkets boring de seneste fem år. Hvilket vi selvfølgelig er glade for i vandværket, da det alt andet lige vil udskyde tidspunktet for et nitratgennembrud.

Samarbejds-"føler"

Der har længe eksisteret en samarbejdsgruppe ved navn "Samarbejde Øst". Som blev skabt ved udfærdigelse af Syddjurs Kommunes seneste vandforsyningsplan der gjaldt fra 2018-2025. Her har Hyllested Vandværk gennem årene deltaget i forskellige møder

hvis formål har været at knytte tættere bånd mellem specielt vandværkerne i Tirstrup, Balle, Fuglslev-Øksenmølle, Gravlev & Hyllested (og I sin tid også Hyllested-Skovgårde).

Dette samarbejde har været sat på hold i de senere år, men i løbet af efteråret har der været følere ude fra specielt Balle Vand og Fuglslev-Øksenmølle Vandværk, for om der skulle arbejdes hen imod et tættere samarbejde end det nuværende.

Det har mundet ud i at Hyllested Vandværk har fået invitation til et møde med kommunen d. 7. april, som vandværket har indvilliget i at deltage i.

I invitationen der oprindeligt stammer fra Balle Vand og Fuglslev-Øksenmølle er, for første gang, ordet "fusion" nævnt, hvilket kom bag på Hyllested Vandværk. Hyllested Vandværks bestyrelse vil gerne indgå i et samarbejde, og evt. undersøge mulighederne for at lave en nødforbindelse til Balle Vand, men ønsker fremover at fungere som et selvstændigt vandværk.

Økonomi: Budget, Regnskab & Takstblad

Senere på aftenen vil Henning Kjærgaard gennemgå vandværkets regnskab for 2025, budgettet for 2026 og det deraf følgende takstblad. Vandværket indstiller til kommunen og generalforsamlingen at hæve taksten, da tilbudende fra brøndborererne har vist sig at være højere end det beløb der i første omgang var afsat.

Oprindeligt i 2020, nedsatte vandværket taksterne fra 7,5 kr. pr. kbm til 5 kr. Det blev vurderet at der var for stor en likvid formue. Den formue er nu nedbragt til omtrent det halve. Med de nyligt indkomne tilbud for en ny boring, er der igen brug for at polstre den likvide formue.

Afslutning: Gammelt vin på nye flasker ?

Lidt naivt kunne man en gang imellem ønske sig, at der ikke var adgang til nyheder fra verden omkring os, for så ville tingene se noget nemmere ud, og meget ville se ud til at ånde fred og ro. Men: Guthenberg grundlagde "informations stien", og Big Tech har nu udvidet vejbelægningen til en motorvej af dimensioner. Vandværket kan i dag orientere sig i en informationsmængde så stor, at man engang i mellem kommer i tvivl om det overhovedet er en mulighed at få det hele sorteret ud på sådan en måde, at det bliver til alles bedste.

Det lidt pudsige er, at Nitrat problemer var et samtale emne, og også på forsiden af mange aviser, i start 80'erne, ligesom frygten for fremmede magters intervention også var nærværende. Alt det ser nu ud til at være vendt tilbage, men i en lidt anden forklædning i en lidt anden sammenhæng, og med lidt mere at bekymre sig om.

Det kunne grangiveligt se ud som om Hyllested Vandværk i slut halvfjerdserne var forud for sin tid. Vi kan håbe på, at det bliver muligt at gentage kunststykket her i slut 2020'erne.

Bestyrelsesberetning 2026, Hyllested Vandværk

Folketingsvalgets resultat i går 24. marts, er stadig nyt, og det er for tidligt at gisne om hvad det har af konsekvenser for Hyllested Vandværk, men sikkert er det, at vandværket kommer til at skulle orientere sig og tilpasse sig de nye forhold i den kommende tid, og det er ikke givet at beslutninger I fortiden, kommer til at "holde vand" i den kommende fremtid.

Allersidst, den rituelle tak til bestyrelsen: Det er vigtigt at rette en tak til bestyrelsen for engagement og indsats - uanset hvor det kommer fra.

Engagement og frivilligt arbejde er stadig det allervigtigste grundstof, når man i en landsby har et vandværk at føre.

Med de ord, overgives beretningen til generalforsamlingens bedømmelse.